

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 366. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608064431312/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

Selv sidder jeg og læser Korrektur på *mit* Arbejde, og hver Gang jeg må standse og søge efter, om *nu* også en Kilde er rigtigt gengivet, tænker jeg på Dem – med Deres tusinde Henvisninger, tusinde Enkeltheder – og fatter ikke, hvorledes et sådant Værk overhovedet *kan* fuldendes!

Ægteparret Kidde var på dette tidspunkt flyttet tilbage til Danmark, til Hareskov, men sad netop i flytterød, da de skulle forlade det lejede hus for at overtage maieren Albert Naurs gård i Søllerød. Det barnløse og ejendomsløse par havde altid levet på feltfod i pensionater og hoteller, og Kidde har øjensynligt følt sig distraheret og ildt berørt ved at mærke ejendomsbesiddelsen næppe sig i haserne:

Ja vi *må* jo tage Gården, der *er* ingen anden Udvej, men hvorledes vi får skaffet blot f. Ex. Køkkentøj! af hvilket vi aldrig har ejet noget, gør os Hovedet kruset! – og så kan det gå galt med en «Kilde» i Korrekturen!

Dog – snart skulle Kidde jo slippe for besværet med såvel «Køkkentøj» som med alle denne verdens øvrige virkelighedshenvisninger.

Modtagelse og eftervirkning

Jærnets udgivelse blev i væsentlig grad overskygget af meddelelsen om forfatterens pludselige død få dage senere – og Kidde-familien blev yderligere ramt, da politikerken Aage Kidde – den eneste af Harald Kiddes fire søskende, der havde nået den voksne alder – ligeledes døde af den spanske syge efter endnu en måned.

Nekrologerne over Harald Kidde kreder gennemgående om hans eget og forfatterkabets indadvendte og sært ubestemmelige væsen. *Social-Demokraten* fælder en hård dom:

For det store Publikum er Harald Kiddes Navn næppe en Klang. Hans teologisk mærkede System med Problemerne om Liv og Død, hans dystre og ensomme Grublen, der kunde tyde paa Paavirkning fra Søren Kierkegaard, en tung og forvirret, ukunst-

risk og utilgængelig Udtryksform, hans Lede, Mismod og Tung-sind vandt ham kun sjældne Læsere. (24. november 1918.)

I *Berlingske Tidende*, der også bragte et mündedigt af Kaj Flor, udtrykte Poul Levin sig ligeledes om Kiddes isolerede stilling, som imidlertid her opfattes med velvillig forståelse:

(...) hans Adelsmærke som Menneske var, at han var kendt af faa, men elsket af dem, der kendte ham. Han holdt sig fjernt fra Tullen. Han var intet Navn, han gemte sig i sin Digtning, vilde kun den. (...) Aldrig gik Kidde en Genvej til Publikum. Han kendte det ikke. Derfor blev han aldrig tilstrækkelig kendt af det. (24. november 1918.)

I en kronik i *Politiken* den 27. november 1918 kommer Chr. Rimestad nærmere ind på *Jærnet* selv og antyder et omrids af en tolkning:

Jærnet i denne Bog, det er ikke blot Grubedrift, det er ogsaa alt det i Menneskesindet, som er Vilje, Skaanselsløshed, Lovens Streng-hed, Blodets og Hjernens Styrke, det er Slidet og Pligtopfyldelsen, Jærnets Aand kulminerer i Krigen, der ikke blot er Brutalitet, men ogsaa Selvopofrelse og fuldkommen Lydighed. *Guldet* (re-præsenteret af Wallonerne, som en Gang har behersket Värmland), det er ikke blot Nydelseslysten i de mere vulgare Former, det er ogsaa de fri hensigtsløse Kræfters Spil: Sangen, Kunsten, Drømmeriet.

Rimestads omtale af romanen må naturligvis bygge på en første gennemlæsning, og han er tydeligvis i tvivl om, hvorvidt han egentlig er indtaget i værket eller blot overvældet af det. Det kritiseres, at »man mangler ikke sjældent tilstrækkelige Forudsætninger til at kunne følge den indre Udviklings Gang, altfor meget paavinges En som bekendt.« I særdeleshed finder han, at »i Bogens sidste halvt hundrede Sider stiger Vanskelighederne skæbnesvangert. Vi skal her indvies i Ekstasjoner og Ekstaser saa rystende, at den danske Litteratur aldrig forhen har dristet sig til lignende Forsøg.« Endelig udtrykkes der et ubehag ved den måde, hvorpå romanen slutter i tilsyneladende op-